

Avtalsyrkanden för Gruventreprenadavtalet 2025

Förutsägbarhet och konkurrensneutralitet

Maskinentreprenörernas utgångspunkter inför avtal 25

Verksamhetsanpassade villkor och konkurrensneutralitet

Personalbristen är fortsatt akut och det är därför absolut nödvändigt att Maskinentreprenörernas medlemsföretag ges möjligheter att lösa bemanning och bemanningsplanera på ett mer verklighetsnära sätt. Annars riskerar maskinerna stanna och verksamheterna lida allvarliga problem. Flexibilitet gällande arbetstidsförläggning och anställningsformer som möter företagets behov och medarbetarnas önskemål för att lösa bemanningsbehoven är nödvändigt.

Förutsägbarhet i personalkostnaderna är en förutsättning för att företagen ska kunna räkna på nya uppdrag och därmed bidra till fler arbetstillfällen. Ett kollektivavtal syftar till att vara normerande och ska i vår bransch bidra till konkurrensneutralitet, något som är viktigt för alla parter. Gruventreprenadavtalet behöver därför innehålla ett ramverk för arbetstidens förläggning som utgår ifrån branschens förutsättningar, är allmängiltigt till sin natur och skapar förutsägbarhet. Nuvarande krav på lokala överenskommelser för arbetstidsförläggning motverkar samtliga dessa syften.

Maskinentreprenörernas verksamhet kännetecknas av att man levererar gentemot kund enligt gällande avtal. Flexibilitet vid oförutsedda händelser är en framgångsfaktor. Medarbetarnas behov av förutsägbarhet i arbetstidsförläggning och arbetsgivarens behov av att leverera måste sammanvägas utan att det medför orimliga kostnader för vilka företagen saknar täckning.

Arbetstidsförkortning

Maskinentreprenörerna värnar den svenska modellen. Frågor om arbetstider och lönebildningsfrågor är nära sammankopplade och ska hanteras av arbetsmarknadens parter. Arbetstidsförkortning är en fråga som har diskuterats både inom politiken och av fackliga organisationer. Maskinentreprenörerna motsätter sig en förkortning av arbetstiden, framför allt eftersom det skulle försämma företagets möjlighet att anpassa produktionen till verksamhetens behov. För att skydda Maskinentreprenörernas medlemsföretag från konsekvenser av regler som inte är framförhandlade genom kollektivavtal framställs följande ståndpunkter.

För det fall att ändringar i lag eller annan reglering medför en minskning av den ordinarie arbetstidens längd på Gruventreprenadavtalets tillämpningsområde ska intjänande av arbetstidsförkortning enligt Gruventreprenadavtalet utmönstras i motsvarande utsträckning.

För det fall att arbetstidens längd till följd av reglering enligt föregående stycke förkortas mer än motsvarande den arbetstidsförkortning som enligt Gruventreprenadavtalet tjänas in ska också arbetsgivarens betalningar till deltidspensionspremier minskas. Minskningen ska motsvara den ytterligare förkortning av arbetstiden som införs. Gruventreprenadavtalets bestämmelser om kollektivavtalad deltid i pensioneringssyfte ska då också utmönstras.

Maskinentreprenörernas yrkanden mot IF Metall

1. Införa ordinarie arbetstid, längd, omfattning och ramverk för arbetstidsförläggningen.

Nuvarande skiftformer harmoniserar inte med vare sig företagets eller medarbetarnas behov avseende arbetstidsförläggning.

Maskinentreprenörerna yrkar därför att avtalet tillförs ett regelverk i vilket det framgår att ordinarie arbetstidsförläggning kan ske 05.00-24.00, måndag-söndag samt en beräkningsformel för ordinarie veckoarbetstid i de fall förläggningen avviker från centralt avtalade skriftformer. Detta i syfte att möjliggöra arbetstidsförläggning utifrån verksamhetens och medarbetarnas behov, som är förutsägbara och konkurrensneutrala.

Vid förläggning enligt centrala avtalets riktlinjer ges arbetstagarparten insyn genom arbetsplatsanmälan alternativt MBL-förhandling. Lokal överenskommelse ska enbart krävas i de fall där arbetstidsförläggningen avviker från det centrala avtalets riktlinjer.

Vidare bör avtalet tillföras en möjlighet till individuell arbetstidsöverenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare. Inspiration i denna del kan med fördel hämtas från Entreprenadmaskinavtalet.

2. Ramavtal för visstidsanställning

I 2020 års avtalsuppgörelse infördes en möjlighet till behovsanställning av personal som uppnått pensionsåldern. Företagens efterfrågan av behovsanställd personal är fortsatt stort på avtalsområdet och många medarbetare vill arbeta flexibelt utifrån sina egna förutsättningar.

Maskinentreprenörerna yrkar därför att behovsanställningsregeln utökas till att omfatta ytterligare personkategorier och att parterna enas om en förenklad administrativ hantering vid visstidsanställning för kortare perioder i form av s.k. ramavtal.

3. *Anlitande av underentreprenör*

Maskinentreprenörernas medlemsföretag har ett stort behov av att anlita underentreprenörer och enmansföretag för att svara upp mot beställarkrav och med kort framförhållning lösa sin bemanning. Maskinentreprenörerna värnar därtill kollektivavtal och den konkurrensneutralitet dessa medför.

Maskinentreprenörerna yrkar därför att Gruventreprenadavtalet tillförs en ny regel om medlemsföretag i ME enligt följande:

Arbetsgivaren har ingen skyldighet att primärförhandla enligt 38 § MBL vid utelämnande av arbete inom Gruventreprenadavtalets tillämpningsområde till underentreprenör som är medlem i ME.

Följändring av sista punkten i 9.6.2 "Bundenhet av kollektivavtal för ifrågavarande arbete - Grvumentreprenadavtalet" sker enligt följande.

Bundenhet av kollektivavtal för ifrågavarande arbete – Gruventreprenadavtalet, Maskinföraravtalet, Entreprenadmaskinavtalet & Toravtalet.

4. *Ersättning vid byte av skiftlag*

Idag råder oklarheter kring om medarbetares rätt till ersättning vid byte av skiftlag (Gruventreprenadavtalet § 4.2.7) även ska utgå vid byte av arbetstid utan att ett byte av skiftlag sker. Det är Maskinentreprenörernas uppfattning att ett byte av skift för en dag inte kan likställas med ett byte av skiftlag.

En grundläggande princip inom arbetsrätten är att övertid är beordrat arbete för tid utöver ordinarie arbetstid. Ett skiftbyte behöver inte alltid innebära övertid och den ordinarie arbetsidstiden ersätts genom månadslön. Inte heller ska ordinarie arbetstid redovisas som övertid i övertidsjournal.

Maskinentreprenörerna yrkar därför att § 4.2.7 revideras enligt följande:

Ersättning byte av skift

Arbetare som beordras byta skift och får besked om detta senast 7 dagar innan får ingen extra ersättning för bytet.

Arbetare som beordras byta skift och får besked mindre än 7 dagar innan får Skiftbytestillägg med 41,09 kr per timme för arbetad tid under två skift efter bytet.

Om skiftbytet medför längre arbetstidsmått per dag än ordinarie arbetstid utgår övertidsersättning enligt 4.2.4 för tid utöver ordinarie arbetstidsmått per dag.

Vid återgång till ordinarie skift inom 7 dagar utgår ingen ersättning för återgångstillfället.

Vidare bör avtalet förtydligas med att regleringen innebär ett undantag från ATL och dess krav på att schemaändring ska meddelas 14 dagar innan.

Partsgemensamma frågor och redaktionella ändringar

I förberedelserna inför stundande avtalsförhandlingar har Maskinentreprenörerna identifierat ett antal frågor som är i behov av förtydligande/förenklande i syfte att underlätta tillämpningen av lag och avtal för avtalsparterna. Dessa beskrivs i korthet nedan.

1. Anställningsformerna tidsbegränsad anställning och lärlingsanställning

Avtalets tidsbegränsande anställningsform är inte densamma som den särskilda visstidsanställningen i LAS. Det är därmed oklart hur Gruventreprenadavtalets reglering om tidsbegränsade anställningar förhåller sig till LAS och bland annat konverteringsregler för särskilda visstidsanställningar.

Gruventreprenadavtalet innehåller idag lönebestämmelser för lärlingar men saknar i övrigt regleringar om särskilda anställningsvillkor för lärlingar. Arbetskraftsbristen medför att allt fler medarbetare saknar grundläggande utbildning för yrket. Nuvarande anställningsformer begränsar medlemsföretagens möjligheter att anställa lärlingar. Gruventreprenadavtalet bör därför tillföras en egen anställningsform för lärlingar där och att det i avtalet också förtydligas att lärlingar ska turordnas separat vid arbetsbrist.

Sammantaget ser Maskinentreprenörerna ett behov av att partsgemensamt skapa tydlighet i fråga om anställningsformer och hur respektive anställningsform förhåller sig till LAS.

2. Arbetstidsförkortning 36 min vid fullgjord 40 timmars vecka.

Nuvarande regelverk medför en administrativ börda för Maskinentreprenörernas medlemsföretag. Medarbetare har sällan samma schema hela året och intjänandet

av arbetstidsförkortning påverkas därutöver av eventuell frånvaro vilket medför betydande svårigheter att tillämpa regelverket på ett korrekt sätt.

Maskinentreprenörerna ser därför ett av att förenkla regelverk och att arbetstidsförkortning hanteras på motsvarande sätt som intjänande av semester med intjänandeår och uttagsår. I denna del kan inspiration hämtas från Maskinföraravtalet eller Entreprenadmaskinavtalets reglering om arbetstidsförkortning. Alternativt bör veckoarbetstiden vid arbete dagtid ovan jord förkortas i motsvarande grad och arbetstidsförkortningen utmönstras ur avtalet.

3. *Nationaldagen 5.4 - förenkling som inte påverkar avtalsvärdet*

Nuvarande reglering med tid till tidbank för anställda på nationaldagen är administrativt svårhanterlig för våra medlemsföretag. Maskinentreprenörerna föreslår därför en förenkling enligt nedan:

När nationaldagen infaller på en lördag eller söndag ska arbetare som är anställda på nationaldagen och ej arbetar kontinuerlig skiftgång erhålla annan ledig dag utan löneavdrag.

Arbetsgivare och arbetare ska samråda om ledighetens förläggning. Ledigheten ska förläggas med hel dag och utläggning ska ske senast innan kalenderårets slut. Förläggningen ska ske utifrån verksamhetens krav och beakta risken för produktionsstörningar men hänsyn bör även tas till arbetarens önskemål.

Avbryta provanställning

Idag uppställer Gruventreprenadavtalets § 2.4. krav på underrättelse till arbetarens fackliga organisation inte IF Metall som avtalspart. Maskinentreprenörerna ser ett behov av att förtydliga parternas roll och föreslår därför en förändring till att ett avbrytande av provanställning ska föregås av underrättelse till arbetaren och ett samråd med IF Metall – förutsatt att arbetaren är medlem i IF Metall. Formerna för samrådet fastställs mellan lokala parter.

Maskinentreprenörerna förbehåller sig rätten närmare precisera komplettera och utveckla yrkanden under förhandlingarna.

För Maskinentreprenörerna med delegation för Gruventreprenadavtalet

Stockholm 17 februari 2025

Mottaget den 17 februari 2025

**MASKIN
ENTREPRE
NÖRERNA**

Claes Arenander

Johan

Sandberg
Vice vd, förhandlingschef
Maskinentreprenörerna

Avtalsansvarig
IF Metall